

נונה ומחק האויר

כתבה אורית גידלי

איורים איה גורדון-נוי

הוצאת כנרת זמורה-ביתן מוציאים לאור 2015

על הספר

נונה היא ילדה שמחה ומתלהבת. לעיתים מרוב שמחה היא קוראת קריאות התלהבות במילים שאי אפשר למצוא במילון – המילים הפרטיות שלה. לא תמיד חבריה מבינים את משמעות המילים, לפעמים צוחקים ממנה, לפעמים סתם תמהים. נונה ממציאה מחק אויר שתפקידו למחוק מילים שנאמרו. ומה קורה אם מוחקים אותיות? ומה קורה אם מוחקים רגשות?

הספר מאפשר דיונים במספר נושאים:

משמעותן של מילים.

כוחה של מילה.

יכולת לעמוד בלחץ חברתי.

קבלה של לא מוכר, זר.

גבולות הביטוי העצמי.

באתר הבא, בנוסף לביקורת, יש גם צילום וידיאו בו אורית גידלי קוראת מתוך

הספר.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4695737,00.html>

הפעלות

סמנו במעגל את התשובה הנכונה

א. המילה המיוחדת שנונה אמרה היתה:

1. ששיוהו.....

2. יוההו....

3. שללינג....

4. אוי ואבוי.....

ב. במקום שללינג יכלה נונה לומר:

1. שמחה-שמחה.

2. איזה יופי!

3. איזה באעסה.

4. וואה אוו !

ג. כששמעו החברות את המילה:

1. נבהלו

2. צחקו

3. השתתקו

4. כעסו

ד. מחק האוויר מוחק מילים

1. מעצבנות

2. כל מילה שיצאה מהפה

3. מצחיקות

4. מחשבות

ה. לחבר הטוב של נונה קוראים:

1. שי-לי

2. גילי

3. בילי

4. שולי

ו. כשהכל שללינג אפשר לומר שהכל:

1. כמו שצריך להיות

2. בסדר

3. מעולה

4. מצוין

להתלהב בלי להתלהב

נונה חושבת: "למה אני לא יכולה אף פעם להתלהב בלי להתלהב?!"

- למה מתכוונת נונה כשהיא אומרת את זה?
- מה דעתכם, אפשר להתלהב בלי להתלהב?
- האם בכלל כדאי להתלהב בלי להתלהב? הסבירו.

מילים וצלילים

נונה מתלהבת וקוראת קריאות שמחה.

- ערכו תחרות של כתיבת מילים של שמחה והתלהבות ידועות בשפה ואולי בשפות נוספות שאתם מכירים. מנצחים אלו שמצאו הרבה יותר מילים.

נונה משתמשת בצלילים של אותיות כדי להביע רעיון. למשל:

שללינג = אני נורא שמחה

הי= שלום, הגעתי....

ביי=שלום, הלכתי....

- חפשו עוד מילים שאנחנו משתמשים בהם בשפה העברית לתאר מצבים שונים של רגש.

- בתוך בועות הדיבור כתבו מילים פרטיות משלכם של שמחה והתלהבות.
בנוסף כתבו את המילים הפרטיות שלכם כשאתם כועסים, או מתעצבנים.

שינויי מילים

מחק האוויר יכול להיות משחק מעניין ומצחיק.

כיצד שינתה נוה את המשפטים הבאים?

א. התבוננו בטקסט ובאיורים וכתבו:

- איפה המחק שלי -----
- אבא שלי אמיץ -----
- פקח אני פורק -----
- אמא שלי קונה לי סלולרי -----
- אבא שלי לוקח אותי לאמריקה -----

ב. נסו למחוק אותיות אחרות במשפטים האלה.

ג. כתבו בדרך דומה מילים ומשפטים שאפשר למחוק חלקים מהם:

לשחק במילים

המחברת כותבת: "הנמשים התנמשו" כלומר יוצרת פועל משם עצם.

- נסו ליצור פעלים משמות בצורה דומה, למשל: השָׁעַר השתער.. הצלחת הצטלחה... הפָּלַב התפלב

- בחרו מילה כלשהי. למשל: **מכנסיים**
- צרו מהאותיות של המילה שנבחרה כמה שיותר מילים בעלות משמעות.

החבר הטוב גילי

- מי הוא גילי?
- מי החברים שלו?
- מדוע לדעתכם בחרה המחברת בדגים כחברים של גילי?
- איזו תכונה יש לגילי שעושה אותו לחבר טוב?
- ספרו על המשחקים ששחקו גילי ונונה.
- האם אתם הייתם יכולים להיות חברים של נונה, למרות המילים המוזרות שלה? הסבירו.

מילים ורגשות (שיחה עם מנחה או חברים)

קראו את המשפט הבא בקול:

"נכון שהיא הפסיקה להגיד שללינג, אבל לאט-לאט היא גם הפסיקה להרגיש

שללינג ובלי להרגיש שללינג – מה הטעם לדבר בכלל נכון?"

מה דעתכם:

כאשר המחברת אומרת:

"נכון שהיא הפסיקה להגיד שללינג, אבל לאט-לאט היא גם הפסיקה להרגיש

שללינג..." היא מתכוונת לכך שאפשר להרגיש רגשות מסוימים רק אם אומרים

אותם במילים.

למשל: אנחנו יכולים להרגיש רגש של אהבה רק אם נאמר שאנחנו אוהבים. או

רגש של כעס רק אם נביע במילה את רגש הכעס שלנו.

- האם אתם מסכימים לכך?

- האם ישנן דרכים נוספות ללא מילים להביע רגש?
 - האם הרגשתם רגשות של אהבה, של שמחה, של כעס או עצב בלי לבטא רגשות אלה במילים?
 - האם בזמן שהרגשתם רגשות אלה היה אתכם חבר או בן משפחה שהצליח להבין את הרגשות האלה בלי שאמרתם אף מילה?
 - למה, לדעתכם התכוונה המחברת כאשר כתבה:
"ובלי להרגיש שללינג – מה הטעם לדבר בכלל נכון?"
 - מה מיוחד בשללינג?
- מה חושבת המאירת על שללינג?

איור מספר 1

התבוננו באיור מספר 1

- מה חושבת המאירת על אופיו של השללינג. תארו את הבעות הפנים של נונה.
- מדוע, לפי דעתכם, המילה שללינג כתובה במטושטש, או מחוקה, או יש עליה פירורים של מחק?

החברות של נונה

התבוננו בשני האיורים הבאים

איור מספר 2

איור מספר 3

המאירת איה גורדון-נוי, מאירת את נונה וחברותיה בשני מצבים.
באיור מספר 2 שומעות החברות בפעם הראשונה את נונה אומרת שללינג.

• כיצד נראות החברות?

- מה הן חושבות על המילה?
- מה הן חושבות על נונה?

התבוננו באיור מספר 3

איור זה צויר בסוף הסיפור, לאחר שהחברות כבר שכחו את המילה שללינג שנאמרה מזמן.

- כיצד נראות החברות?
- מה חושבות החברות על נונה ועל גילי?
- מדוע לדעתכם, החזירו המאירת והמחברת את המילה שללינג לסיפור?

כוחה של מילה- פעילות בקבוצה

שלב א

ענו:

מדוע השתתקו חברותיה של נונה כאשר אמרה את המילה שללינג?
מדוע הרגישה נונה שמשוהו לא בסדר עם המילה שלה ורצתה למחוק אותה?

שלב ב

ערכו רשימה של מילים שנעים לכם לשמוע.
ערכו רשימה של מילים שלא נעים לכם לשמוע.
הסכימו בקבוצה על 6 מילים מכל סוג ורשמו אותן על דף.

שלב ג

דונו בקבוצה: מדוע המילים הן כל כך חשובות?
כתבו 3 סיבות עיקריות לחשיבותן של המילים והיו מוכנים להסביר את דעתכם במליאה.

שלב ד

דיון במליאה

כל קבוצה תציג את 3 הסיבות שבחרה בשלב ג.

המורה/מנחה יציגו את המשפט: **חיים ומוות ביד הלשון** ויערכו דיון כיתתי במשמעות המשפט.

צירופי לשון (העשרה)

אפשר להציע צירופים נוספים שבהם מופיעה המילה **לשון**:

כבד לשון, לשון נופל על לשון, נכשל בלשונו, נזהרו בלשונם, לשון רכה, על קצה הלשון, חידודי לשון, לשון נקייה, לשון הרע, חלקת לשון.

הכינו

ד"ר רחל עזוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרות ספרי הלימוד "לשון ועוד", "עברית ועוד", "לקרוא ועוד".

